

Del av fortbildningen *Kunskap om hbtqi och likvärdigt bemötande*

Manus till video

Intervjuare: Hej! Per Ringqvist heter jag. I dag ska vi samtala om hbtqi-personers levnadsvillkor och hälsa. Till min hjälp kommer jag att ha Malte Sundberg, sakkunnig i hbtqi-frågor och likabehandling på kunskapsföretaget Amphi. Malte, Vad vet vi om hbtqi-personers levnadsvillkor i dag i Sverige?

Malte: Vi vet att det finns vissa skillnader i levnadsvillkor på gruppnivå. Den statistik som är framtagen i en svensk kontext visar framför allt på mönster, dels i utsatthet för olika former av våld och diskriminering, och dels skillnader i psykisk och fysisk hälsa. Och när det kommer till utsatthet finns det ett flertal studier som visar att homosexuella, bisexuella och transpersoner i högre grad är utsatta för olika typer av fysiskt våld, verbalt våld, sexuellt våld, hot om våld, mobbing om man jämför med heterosexuella och cispersoner. Och här så är transpersoner en särskilt utsatt grupp. Och någonting som påverkar vardagen för många är om man har möjlighet att leva som den man är och bli sedd som den man är eller inte. Och en stor andel transpersoner kan inte leva i enlighet med sin könsidentitet. Antingen för att de inte kan vara öppna eller är inte trygga med det, eller att de försöker vara öppna men blir inte respekterade i identiteten. Och det är särskilt vanligt hos icke-binära transpersoner, alltså personer som inte identifierar sig som man eller kvinna.

Intervjuare: Hbtqi-personers hälsa, vad vet vi om den?

Malte: Där kan vi se att psykisk ohälsa är betydligt vanligare hos hbtqi-personer. Till exempel förekomsten av depression, olika ångestsjukdomar, sömnsvårigheter men också suicidtankar och suicid. Och även här ser vi mönstret att ohälsan är särskilt vanligt förekommande bland transpersoner, men också hos unga bisexuella tjejer. Så det är några exempel på övergripande mönster. Sen så finns det så klart väldigt stora skillnader mellan enskilda individer. Om jag möter en hbtqi-person så kan det så klart vara någon som mår bra och har jättebra levnadsvillkor, eller tvärtom, som inte har det.

Intervjuare: Vet vi nåt om varför det ser ut så här?

Malte: Det är en komplex fråga som det inte är möjligt att ge ett heltäckande svar på för att det är många olika faktorer som kan påverka. Men en faktor, något som flera studier har pekat på, det är att hbtqi-personers hälsa påverkas av omgivningens förväntningar och bemötande. Så det är helt enkelt stressen i att vara orolig för att kanske bli utsatt och att

behöva hantera upprepade kommentarer och kränkningar, kanske till och med flera gånger dagligen. Och det kan få negativ inverkan på hur du mår. Det finns ett namn för det här - minoritetsstress. Det innebär att människor kan bära med sig en historia av utsatthet som skapar en extra vaksamhet i mötet. Det vill säga att jag blir mer på min vakt. Och det kan gå så långt att jag förväntar mig att inte bli respekterad, eller att jag normaliserar ett dåligt bemötande. Sänker ribban och tänker: "Så länge jag inte blir kränkt så är det bra." Och när det gäller att leva i enlighet med sin könsidentitet så ser vi också där en koppling till hälsa där det är väldigt tydligt att personer som kan leva i enlighet med sin könsidentitet också upplever sin hälsa som bättre.

Intervjuare: Varför skulle du säga att det är så viktigt för offentliganställda att ha den här kunskapen som vi pratar om nu?

Malte: För att förstå att det finns anledningar till den otrygghet och oro för dåligt bemötande som vi ser att en del invånare har i mötet med det offentliga. Och generellt sett så kan jag som offentliganställd bidra till att höja ribban, höja förväntningarna på ett bra bemötande genom att ge just ett bra bemötande.

Intervjuare: Tack så jättemycket.